



17 martie 2026

nr. 04-3/15-570

la nr. _____

din _____

Cancelaria de Stat,
e-mail: acte@gov.md

OPINIE

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(protecția copilului și executarea hotărârilor privind exercitarea drepturilor părintești)
(*inițiativa legislativă nr. 60 din 5 martie 2026*)

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*inițiativa legislativă nr. 60 din 5 martie 2026*), privind protecția copilului și executarea hotărârilor judecătorești în materia exercitării drepturilor părintești, inclusiv a plății pensiei de întreținere a copiilor și prevenirea situațiilor de violență împotriva femeilor și violență în familie care afectează copii.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului apreciază efortul autorilor de a adresa deficiențele actuale din sistemul de protecție a copilului, considerând că acest proiect de lege reprezintă un pas important spre garantarea dreptului copilului la un nivel de trai adecvat și la menținerea relațiilor personale cu ambii părinți în condiții de siguranță.

Provocările privind executarea hotărârilor judecătorești privind plata pensiei de întreținere au fost discutate în 2025 pe platforma parlamentară a Comisiei drepturile omului și relații interetnice și Comisiei protecție socială, sănătate și familie, urmare a elaborării, cu suportul UNICEF, a raportului tematic „Analiza mecanismului și procedurilor de executare a pensiei de întreținere a copiilor”¹. În ceea ce privește violența psihologică asupra copiilor, manifestată prin acțiuni de înstrăinare a părintelui, în special a celui care locuiește separat, și lacunele în executarea hotărârilor judecătorești privind stabilirea domiciliului copilului și a programului de întrevederi, au fost reflectate de către Ombudsmanul Copilului în rapoartele anuale privind respectarea drepturilor și libertăților

¹ <https://ombudsman.md/post-document/raport-tematic-analiza-mecanismului-si-procedurilor-de-executare-a-pensiei-de-intretinere-a-copiilor/>



omului în Republica Moldova în anul 2024² și 2025³, cu recomandări adresate autorităților, prin prisma interesului superior al copilului, în baza principiilor rezultate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) cât privește respectarea dreptului la viața de familie, dar și a prevederilor Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie (Convenția de la Istanbul).

Ombudsmanul Copilului apreciază faptul că la elaborarea prezentului proiect de lege pentru modificarea unor acte normative, s-a ținut cont de constatările și recomandările din rapoartele menționate supra și, conceptual, susține prezenta inițiativă legislativă.

Totodată, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului vine cu unele recomandări de îmbunătățire a proiectului respectiv.

Cu referire la prevederile Art. I din proiectul de lege, privind modificările propuse la Codul familiei, menționăm următoarele.

În ceea ce privește propunerea de completare a art. 37 din Codul familiei cu un nou alineat (4¹), potrivit căruia, în cauzele de divorț pornite pe motivul violenței în familie, instanța judecătorească, la solicitarea părții supuse violenței, va acționa în modul prevăzut de art. 77 lit. d) din Codul de procedură civilă în vederea desemnării unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, considerăm că această soluție normativă ar putea fi consolidată prin reglementarea informării obligatorii a persoanei vizate despre dreptul de a beneficia de asistență juridică garantată de stat. Reglementarea dată ar putea contribui la asigurarea unui acces efectiv la asistență juridică pentru persoanele afectate de violența în familie.

Referitor la propunerea de completare a art. 58 alin. (1) din Codul familiei cu prevederea potrivit căreia dreptul părintelui de a comunica cu copilul său minor poate fi îngăduit în cazurile de violență în familie și/sau în alte situații când comunicarea este contrară interesului superior al copilului, apreciem că această completare nu este necesară, întrucât soluția normativă propusă se regăsește atât în reglementarea existentă, cât și în redacția propusă a art. 64 alin. (1) din Codul familiei.

Apreciem propunerea de completare a art. 64 cu alineatul (8), potrivit căruia, în situația în care părintele la domiciliul căruia a fost stabilit domiciliul copilului pleacă temporar în altă localitate din țară sau de peste hotare, la muncă sau în alte scopuri, iar copilul rămâne în grija altei persoane, părintele care locuiește separat de copil își păstrează dreptul de a vizita copilul conform programului de întrevederi stabilit. Considerăm că

² <https://ombudsman.md/post-document/raport-anual-privind-respectarea-drepturilor-si-libertatilor-omului-in-republica-moldova-in-anul-2023/>, pag. 81-83

³ <https://ombudsman.md/post-document/raport-anual-privind-respectarea-drepturilor-si-libertatilor-omului-in-republica-moldova-in-anul-2024/>, pag. 110-125



această prevedere este binevenită, întrucât oferă o soluție explicită pentru situațiile frecvent întâlnite în practică.

În ceea ce privește propunerea de completare a art. 64 cu alineatul (9), considerăm necesare câteva ajustări. În primul rând, sintagma „ori lăsând copilul în custodie” dublează reglementarea propusă la alineatul (8) al aceluiași articol și, prin urmare, ar putea fi eliminată pentru a evita confuzia și/sau redundanța normativă. În al doilea rând, formularea „acesta este obligat să asigure celălalt părinte” pare a fi rezultatul unei erori de redactare. Probabil intenția autorilor a fost de a institui obligația de a informa celălalt părinte. Astfel, textul ar trebui reformulat în mod corespunzător.

Cu referire la propunerea de completare a art. 64 cu alineatul (11), care prevede că părinții care locuiesc separat de copil au dreptul de a primi informații referitoare la copilul lor de la toate instituțiile educative, curative, de asistență socială etc., comunicarea informației putând fi refuzată dacă comportamentul părintelui prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului, considerăm că reglementarea propusă ridică întrebări privind instrumentele și metodele prin care un asemenea comportament ar urma să fie evaluat de către instituțiile vizate. În lipsa unor proceduri clare, care ar implica în mod obligatoriu autoritatea tutelară, există riscul aplicării neuniforme, chiar abuzive, a acestei dispoziții.

În ceea ce privește propunerea de completare a Codului familiei cu art. 64¹ alin. (2), care reglementează situația în care copilul refuză să participe la programul de întâlniri cu părintele care locuiește separat, apreciem că prima parte a textului este clară și coerentă, în sensul în care, la cererea motivată a autorității tutelare teritoriale, executorul judecătoresc ar urma să dispună suspendarea executării programului de întâlniri și să înainteze un demers instanței de judecată care a adoptat hotărârea, pentru a stabili modul de executare a acesteia. Totuși, partea ulterioară a alineatului, referitoare la posibilitatea instanței de a obliga părinții să participe împreună cu copilul la un program de armonizare a relațiilor de familie pentru o perioadă de până la șase luni și la verificarea periodică a necesității continuării acestui program, este formulată într-un mod neclar și repetă soluții normative care sunt prezentate ulterior într-o formă mai clară în cadrul altor prevederi propuse. În acest context, observăm că proiectul propune completarea art. 73 din Codul familiei cu alineatele (5) și (6), care reglementează, într-o manieră mai clară și structurată, procedura aplicabilă în cazul în care copilul refuză să participe la programul de întâlniri. Astfel, autoritatea tutelară teritorială ar urma să sesizeze executorul judecătoresc și, după caz, să solicite instanței de judecată obligarea părinților, împreună cu copilul, să participe la un program de armonizare a relațiilor de familie. După realizarea programului, autoritatea tutelară ar prezenta instanței rezultatele acestuia și, în baza constatărilor specialistului în psihologie, ar propune continuarea programului sau stabilirea modalității de executare a hotărârii judecătorești privind programul de întâlniri, cu respectarea



interesului superior al copilului. În aceste condiții, considerăm că ar fi oportună menținerea soluției normative propuse în art. 73 și includerea acestora la art. 64¹, cu evitarea dublării reglementării. Deși Ombudsmanul Copilului susține pe deplin această soluție normativă, care se regăsește și în ultimele sale rapoarte anuale, consideră că, pentru a garanta că mecanismul propus va fi unul funcțional și capabil să răspundă nevoilor reale ale copilului în procesul de executare a hotărârilor judecătorești, este necesară evaluarea capacităților instituționale a autorităților tutelare de a organiza și desfășura aceste programe de armonizare a relațiilor de familie.

Cu referire la prevederile Art. II din proiectul de lege privind modificările propuse la Codul de executare, menționăm următoarele:

Propunerea de completare a art. 151 cu alineatul (3¹), potrivit căruia în procedurile de executare silită privind plata pensiei de întreținere a copilului minor, achitarea de către debitor a trei tranșe în avans nu constituie temei pentru restituirea documentului executoriu, cu excepția cazului în care debitorul depune o cauțiune, în quantum și în condițiile stabilite de executorul judecătoresc, este în concordanță cu recomandările formulate de Avocatul Poporului în Raportul tematic „Analiza mecanismului și procedurilor de executare a pensiei de întreținere a copiilor”. În raport s-a subliniat necesitatea regândirii consecințelor juridice ale achitării de către debitor a celor trei tranșe în avans, fiind inadmisibilă încetarea pe acest temei a procedurii de executare. Totodată, s-a recomandat instituirea obligației debitorului de a depune o cauțiune înaintea restituirii documentului executoriu sau identificarea unor mecanisme de conservare a bunurilor debitorului pe durata plății pensiei de întreținere, precum și menținerea documentelor executorii în procedura de executare în situația în care există alte proceduri de executare silită inițiate de creditori împotriva aceluiași debitor. În același timp, considerăm că reglementarea referitoare la cauțiune ar necesita o clarificare suplimentară în textul alineatului, în concordanță cu explicațiile din Nota de fundamentare a proiectului de lege, potrivit cărora cauțiunea ar putea fi calculată în condițiile art. 86 din Codul de executare, în quantum stabilit de executorul judecătoresc, de exemplu echivalent cu 12 tranșe lunare ale pensiei de întreținere, constituind astfel o garanție reală pentru acoperirea obligației pe o perioadă de cel puțin un an în cazul încetării plăților lunare.

Apreciem, de asemenea, propunerea de completare a art. 44 cu alineatul (1¹), potrivit căruia, în procedurile de executare silită privind încasarea pensiei de întreținere, creditor este copilul, reprezentat de reprezentantul său legal. Această soluție reflectă în totalitate recomandarea formulată anterior de Avocatul Poporului pentru drepturile copilului în raportul tematic menționat supra.



În ceea ce privește propunerea de completare a art. 64 alin. (1) cu prevederea potrivit căreia termenul pentru care instanța de judecată dispune aplicarea interdicției de a părăsi țara se calculează din data comunicării încheierii debitorului, apreciem că soluția este rezonabilă. Totuși, considerăm oportună reiterarea unor recomandări formulate de Avocatul Poporului pentru drepturile copilului în raportul tematic menționat, potrivit cărora termenul de șase luni pentru interdicția de părăsire a țării ar putea fi calculat de la data primei încercări de traversare a frontierei de către debitor, pentru a preveni situațiile în care interdicția devine ineficientă din cauza expirării termenului chiar în momentul încercării de aplicare. Totodată, se recomandă extinderea numărului de aplicări ale interdicției de părăsire a țării pentru debitorii în procedurile de executare silită a pensiei de întreținere, prin eliminarea limitării actuale la trei aplicări succesive sau, alternativ, majorarea acestei limite la șase aplicări în cadrul aceleiași proceduri de executare. În plus, se recomandă stabilirea unui termen legal pentru soluționarea demersurilor privind aplicarea interdicției de a părăsi țara, similar propunerii din prezentul proiect de lege, de modificare a Codului de procedură civilă, care prevede examinarea cererilor privind stabilirea programului de întrevederi cu copilul într-un termen de 30 de zile lucrătoare de la data înregistrării cererii.

Referitor la propunerea de completare a art. 154 cu alineatul (3), considerăm necesare unele ajustări de redactare. În primul rând, este necesară eliminarea particulei „să” din sintagma „în situația în care copilul refuză să transferul la domiciliul”. În al doilea rând, fraza ar trebui completată pentru a reflecta corect raportul juridic dintre părți, astfel încât formularea să devină: „în situația în care copilul refuză transferul la domiciliul creditorului sau să participe la programul de întrevederi stabilit în temeiul hotărârii judecătorești executorii”. În același timp, considerăm că prevederea, potrivit căreia executorul judecătoresc poate sesiza instanța de judecată în vederea atragerii la răspundere a debitorului pentru neexecutarea intenționată a hotărârii judecătorești, ar trebui exclusă, întrucât, în situația reglementată, problema este generată de refuzul copilului de a participa la programul de întrevederi, nu a debitorului. Deși refuzul copilului ar putea fi influențat de conduita debitorului, considerăm că evaluarea și aprecierea dată nu este de competența executorului judecătoresc.

Cu referire la prevederile Art. III din proiectul de lege privind modificările propuse la Codul de procedură civilă, menționăm următoarele:

În ceea ce privește propunerea de completare a art. 192 cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Cererile privind stabilirea programului de întrevederi cu copilul se judecă în mod prioritar și sunt examinate în termen de 30 de zile lucrătoare de la data înregistrării



cererii. În termen de 10 zile de la recepționarea încheierii de primire în procedură a cererii privind stabilirea graficului de întrevederi, autoritatea teritorială prezintă instanței de judecată evaluarea riscurilor de violență în familie și avizul-concluzie.”, considerăm necesară armonizarea terminologică, astfel încât să fie utilizată în mod consecvent sintagma „program de întrevederi”, unica prevăzută de legislația în vigoare, iar nu „grafic de întrevederi”. Totodată, apreciem că sintagma „autoritatea teritorială” ar trebui completată cu termenul „tutelară”, pentru a rezulta formularea „autoritatea tutelară teritorială”.

Cu referire la prevederile Art. V din proiectul de lege privind modificările propuse la Codul contravențional, menționăm următoarele:

În ceea ce privește completarea Codului contravențional cu articolul 318² privind neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executarea obligației de plată a pensiei de întreținere a copilului, Ombudsmanul Copilului este de acord cu autorii inițiativei legislative, în concordanță cu analiza din raportul tematic menționat, privind faptul că aplicarea amenzilor contravenționale debitorilor care se află deja în incapacitate de plată nu face decât să agraveze starea financiară a acestora, resursele financiare limitate fiind direcționate către bugetul statului în detrimentul pensiei de întreținere.

În acest sens, munca neremunerată în folosul comunității permite debitorului să își păstreze libertatea de mișcare și potențialul de angajare, servind în același timp ca măsură de responsabilizare. Astfel, pentru ca această sancțiune să fie cu adevărat eficientă în contextul drepturilor copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului consideră că aceasta trebuie să fie secondată de un mecanism prin care echivalentul bănesc al muncii prestate de debitor să fie transferat direct către beneficiarul pensiei de întreținere (copil), transformând astfel sancțiunea contravențională într-un instrument activ de recuperare a creanței.

Subsidiar, Ombudsmanul Copilului menționează că arestul contravențional trebuie privit exclusiv ca o măsură de *ultima ratio*. Arestul contravențional urmează a fi aplicat doar în cazuri excepționale, de eschivare repetată și cu rea-credință demonstrată, după epuizarea tuturor celorlalte pârghii de executare. Deși nu negăm potențialul de persuasiune a sancțiunii propuse, fiind conștienți că măsura coercitivă propusă se regăsește și în legislația altor state democratice, aplicarea privării de libertate în cazul debitorilor pensiei de întreținere poate rezulta contraproductivă, izolând debitorul de piața muncii și eliminând orice posibilitate reală a acestuia de a genera venituri pe durata sancțiunii.



În final, considerăm oportună reiterarea unor recomandări formulate de către Avocatul Poporului pentru drepturile copilului în raportul tematic menționat supra, „Analiza mecanismului și procedurilor de executare a pensiei de întreținere a copiilor”.

Printre acestea, se numără recomandarea privind acoperirea din bugetul de stat a cheltuielilor de executare a pensiei de întreținere. Deși scutirea creditorilor pensiei de întreținere de la plata taxelor pentru actele executorii este o măsură de protecție socială necesară și justificată, actualul mecanism transferă integral povara financiară asupra executorilor judecătorești, ceea ce afectează calitatea și celeritatea executării.

De asemenea, este recomandată modificarea art. 318 din Codul contravențional pentru instituirea posibilității popririi aplicate angajatorului și altor terți care nu execută dispozițiile executorului judecătoresc privind reținerea din salariu, similar mecanismelor existente în legislația României, precum și stabilirea unor sancțiuni contravenționale mai severe pentru astfel de situații. Prin acest mecanism, în cazul neconformării terțului poprit, creditorul ar putea solicita reținerea sumei din conturile acestuia, iar aplicarea unor amenzi considerabile ar descuraja susținerea indirectă a neplății pensiei de întreținere.

În același context, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului recomandă modificarea Codului de executare, Legii privind procedura notarială, eventual a Codului civil, pentru a institui mecanisme ce ar împiedica înstrăinarea instantă de către debitor a părții succesoriale acceptate și ar exclude în acest mod eludarea executării silite a obligațiilor ce incumbă debitorului.

Suplimentar, este recomandată reglementarea posibilității și condițiilor aplicării unor măsuri restrictive față de debitorii cu restanțe la plata pensiei de întreținere, similare celor utilizate în alte state, care să vizeze drepturile și libertățile debitorilor. Astfel de sancțiuni ar putea înceta imediat după plata sumei restante, constituind un stimulent eficient pentru executarea obligațiilor. În același timp, subliniem necesitatea stabilirii unor criterii clare privind aplicarea, menținerea și revocarea acestor măsuri, pentru a evita insecuritatea juridică și pentru a asigura respectarea drepturilor fundamentale ale părților implicate în procedura de executare. Suntem conștienți că, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 10.05.20217, au fost declarate neconstituționale prevederile anterior existente în Codul de executare privind interdicția eliberării documentelor de stare civilă, a actelor de identitate sau a permiselor de conducere. În acest sens, merită menționate prevederile art. 34 din Convenția de la Haga privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familiei⁴, încheiată la 23 noiembrie 2007, la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr. 215 din 10 iulie 2025: ”(1) Statele contractante trebuie să prevadă în dreptul lor intern măsuri eficiente de executare a hotărârilor care fac obiectul prezentei

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0051:0070:RO:PDF>



convenții. (2) Aceste măsuri pot include: (a) reținerea salariilor; (b) poprire din conturile bancare și din alte surse; (c) deduceri din prestațiile de asigurare socială; (d) gaj asupra bunurilor sau vânzare silită; (e) reținerea rambursării impozitului; (f) reținere sau poprire din pensia de vârstă; (g) sesizarea organismelor de credit; (h) refuzul eliberării, suspendarea sau revocarea diferitelor permise (de exemplu permisul de conducere); (i) recurgerea la mediere, conciliere sau la alte modalități similare în vederea asigurării unei executări voluntare.”

Concluzionând, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului susține inițiativa legislativă nr. 60 din 5 martie 2026, considerând-o un progres necesar în alinierea cadrului normativ național la standardele internaționale privind protecția drepturilor copilului, cu integrarea recomandărilor formulate în prezenta Opinie.

Cu respect,

Vasile COROI,
Avocatul Poporului pentru drepturile copilului

Ex. Maria Țurcanu
Tel. 060002664
E-mail: maria.turcanu@ombudsman.md

Ex. Ion Miron
Tel. 060002679
E-mail: ion.miron@ombudsman.md

Ex. Nicoleta Crivenco
Tel. 060002656
E-mail: nicoleta.crivenco@ombudsman.md